

Κείμενο 1

Αθλητισμός και πολιτισμός

Πολλές φορές, όταν διαβάζουμε για αθλητικά γεγονότα παγκόσμιας εμβέλειας, βλέπουμε ορισμένους βαρύγδουπους χαρακτηρισμούς, όπως, ότι ο αθλητισμός είναι πολιτισμός ή ότι το περίφημο «Εὖ αγωνίζεσθαι» έχει να κάνει με τον σύγχρονο αθλητισμό και φτάνουμε στο σημείο να απορούμε με την έξαρση της βίας στο χώρο του αθλητισμού. Θα εξετάσουμε, λοιπόν, τρία ζητήματα: Αν ο σύγχρονος αθλητισμός είναι πολιτισμός, αν ο αθλητισμός ήταν πολιτισμός στα αρχαία χρόνια και αν μπορεί ο αθλητισμός να γίνει πολιτισμός.

Ο σύγχρονος αθλητισμός δεν παράγει πολιτισμό για το φίλαθλο κοινό. Τα φαινόμενα βίας, τόσο στα ομαδικά, όσο και στα ατομικά σπορ αυξάνονται και είναι συνηθισμένα σε κάθε διοργάνωση, μεγάλη ή μικρή, διεθνή ή εγχώρια. Πρόχειρα μας έρχονται στο μυαλό τα φαινόμενα βίας στο πιο πρόσφατο EURO 2016. Τι γίνεται σε αυτές τις περιπτώσεις; Οι υπεύθυνοι διοργανωτές στηλιτεύουν στα λόγια τα φαινόμενα βίας, λένε ότι θα κάνουν τα πάντα για να τα αποτρέψουν σε μια επόμενη διοργάνωση, αλλά κάθε φορά διαπιστώνουμε τραγικά, ότι τίποτα δεν έχει αλλάξει. Στις διεθνείς διοργανώσεις τα φαινόμενα βίας αποκτούν εθνικιστική χροιά και μπορούν να οδηγήσουν ακόμα και σε δολοφονικά έκτροπα. Ο σύγχρονος αθλητισμός δεν παράγει πολιτισμό, ούτε για τους ίδιους τους αθλητές. Το κυνήγι της πρωτιάς και των ρεκόρ, αναγκάζει τους αθλητές να προσπαθούν να φτάσουν σε υπεράνθρωπες αντοχές, που διαθέτουν ορισμένα ζώα, όχι, όμως, ο άνθρωπος. Πόσο μπορεί να τρέξει ένας άνθρωπος; Μέχρι πόσο βάρος μπορεί να σηκώσει; Για να καταφέρουν να πετύχουν τα ρεκόρ, οι περισσότεροι αθλητές κάνουν χρήση, επικίνδυνων για τη ζωή τους, αναβολικών. Η χρήση των αναβολικών γίνεται κατά κόρον, τόσο στα ατομικά αθλήματα, όπου άλλοι αθλητές πιάνονται ντοπαρισμένοι και άλλοι προσπαθούν να αποφύγουν τον έλεγχο, όσο και στα ομαδικά, όπου έχουμε δει διάφορα φαινόμενα, όπως αυξημένη αδρεναλίνη και άλλα μη φυσιολογικά για τον άνθρωπο, δεδομένα. Τέλος, για τον σύγχρονο αθλητισμό, αρκεί να σταθούμε σε ένα ρητό, που είχε γράψει ο George Orwell, που αν και έζησε αρκετά χρόνια πριν, το μήνυμα, που περνάει είναι αρκετά επίκαιρο: «Ο σοβαρός αθλητισμός δεν έχει να κάνει τίποτα με το «ευ αγωνίζεσθαι». Είναι γεμάτος μίσος, ζήλια, καυχησιολογία, άγνοια όλων των κανόνων και σαδιστική ευχαρίστηση στην παρακολούθηση βίας. Με άλλα λόγια, είναι «πόλεμος χωρίς πυροβολισμούς».

Ο αθλητισμός στα αρχαία χρόνια, επίσης δεν ήταν πολιτισμός. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες είχαν πολιτικό μήνυμα. Ποιο ήταν αυτό; Οι μάχες στα αρχαία χρόνια γίνονταν σώμα με σώμα. Όποια πόλη-κράτος έβγαζε πολλούς ολυμπιονίκες, έδειχνε ότι μπορούσε να βγάλει πολύ δυνατούς πολεμιστές. Όταν, μια πόλη-κράτος είχε ολυμπιονίκες, γκρέμιζε ένα κομμάτι από το τείχος της πόλης, για να περάσει το μήνυμα, ότι έχει τόσο ισχυρούς πολεμιστές, ώστε δεν έχει ανάγκη από τείχη και να δείξει στις άλλες πόλεις, ότι είναι ισχυρότερη και άρα ικανή να ηγεμονεύει. Και στα αρχαία χρόνια, ο πρωταθλητισμός έκανε κακό, όπως διαπιστώνει και ο Διογένης ο Κυνικός: «Ο αθλητισμός ωφελεί μέχρι να κοκκινίσουν τα μάγουλά σου. Από κει και πέρα είναι βλαβερός και καταστρέφει το μυαλό».

Άρα, ο αθλητισμός δεν ήταν, ούτε είναι πολιτισμός, μπορεί, όμως, να γίνει σε μια καλύτερη κοινωνία, όπου ο αθλητισμός δεν θα είναι εμπόρευμα και δεν θα θυσιάζεται στον βωμό του κέρδους.

(Άρθρο του Θεοχάρη Παπαδόπουλου, αντλημένο από τον διαδικτυακό τύπο)

Κείμενο 2

Ο αθλητισμός αποτελεί κομμάτι του πολιτισμού

Για πολλούς ανθρώπους, ο αθλητισμός δεν αποτελεί κομμάτι του πολιτισμού, καθώς θεωρούν πως δεν παράγει έργο, ως κομμάτι της πολιτισμικής μας κληρονομιάς. Όντως, μπορεί άμεσα ο αθλητισμός να μην παράγει πολιτισμό, όπως η λογοτεχνία, η μουσική, η ζωγραφική, το θέατρο, η γλυπτική, η μόδα, κτλ, αλλά θεωρώ πως αποτελεί ένα σημαντικό κομμάτι του πολιτισμού.

Ο αθλητισμός, όταν δεν είναι συνδεδεμένος με την βία των φιλάθλων ή τα ντόπινγκ, διέπει όλες τις αξίες του πολιτισμού. Ο πολιτισμός μέσα από όλα τα έργα του κάνει μία αναζήτηση στην ανθρώπινη φύση, ζωή και ιστορία, έχοντας ως σκοπό την ανάδειξη του αγώνα όλων των ανθρώπων για την εύρεση της ευτυχίας, των αξιών και της απόλυτης ευημερίας στην ζωή τους. Κι ο αθλητισμός σε αυτό ακριβώς το κομμάτι ταιριάζει με τον πολιτισμό, γιατί πέρα από ένα ευχάριστο τρόπο διασκέδασης, παράλληλα, εξευγενίζει το σώμα, την ψυχή και το πνεύμα.

Αρχικά, ο αθλητισμός είναι κίνηση, που καλεί το σώμα μας να κινηθεί προς όλες τις κατευθύνσεις, πράγμα που μας βοηθά κατά την παιδική μας ηλικία ν' ανακαλύψουμε τον κόσμο γύρω μας. Η κίνηση, μας δίνει ενέργεια και γι' αυτό τα παιδιά δεν κουράζονται να

τρέχουν πάνω-κάτω, να σκαρφαλώνουν ή να χοροπηδούν, καθώς η σωματική κούραση προστατεύει τον άνθρωπο από την αντίστοιχη ψυχική και πνευματική, γιατί όπως έλεγαν και οι πρόγονοί μας «**νοῦς ὑγιής ἐν σώματι ὑγιῖ**».

Με τον αθλητισμό, ερχόμαστε, λοιπόν, σε πρώτη επαφή κατά την παιδική μας ηλικία. Τρέχουμε, παίζουμε, κάνουμε ποδήλατο, παίζουμε μπάλα με τους φίλους μας στο γήπεδο, μαθαίνουμε να περνάμε όμορφα με τους άλλους ανθρώπους εν κινήσει. Επίσης, στο σχολείο, στο μάθημα της γυμναστικής και στα διαλείμματα, τα παιδιά μαθαίνουν να παίζουν σε ομάδες, να μοιράζονται και να έχουν ένα κοινό στόχο. Από εδώ, ξεκινά και η σύνδεση του αθλητισμού με τον πολιτισμό. Τα παιδιά μαθαίνουν από μικρή ηλικία να σέβονται, να συνεργάζονται, ν' αγωνίζονται και να παλεύουν για κάτι, που είναι άυλο, που δεν αποτελεί προϊόν, αλλά είναι μονάχα μία ιδέα: η νίκη, καθώς και η ψυχική ευχαρίστηση. Πώς, τελικά, ο αθλητισμός συνδέεται με τον πολιτισμό;

Ο αθλητισμός μας διδάσκει αξίες και ιδανικά, όπως την αλληλεγγύη, την αφοσίωση και το ν' αγωνιζόμαστε, χωρίς να περιμένουμε κάποια αναγνώριση των κόπων μας. Δουλεύοντας σκληρά το σώμα μας, το μυαλό μας «ξεσκουριάζει», αναζωογονείται και είναι έτοιμο να επεξεργαστεί νέες ιδέες. Γι' αυτό, πολλοί άνθρωποι, που ασχολούνται με καλλιτεχνικά και πνευματικά επαγγέλματα ασχολούνται με τον αθλητισμό ή τον χορό, που είναι μία πιο καλλιτεχνική εκδοχή του αθλητισμού.

(Άρθρο αντλημένο από το διαδίκτυο)

Κείμενο 3

Ο αθλητής του τίποτα

Τρέχει. Τρέχει με αντίθετο άνεμο.

Περνά βουνά, λίμνες, πόλεις. Δυσκολίες και δυσκολίες. Φωτιές, πολέμους, γκρίνιες, οικογένειες.

Λίγες ομορφιές όταν σταματάει να πει νερό.

Τις βλέπει για λίγο, τις πιάνει, ξεχνιέται.

Και πάλι το κυνηγητό, η κομμένη ανάσα, οι αποσπασματικές εικόνες, τραίνα που περνάν με χαρούμενους ανθρώπους.

Και αυτός

σαν κυνηγημένος να προσπαθεί ταυτόχρονα

και άλλα αθλήματα. Να έρχεται τελευταίος
με την ψυχή στο στόμα, να μην τον βλέπει
κανείς, γιατί οι θεατές έχουν ήδη διαλυθεί.
Με βροχές, με χιόνια, με ήλιους, το σώμα
αντέχει, το μυαλό πετάει. Άλλοτε ξεχνάει –
άλλοτε θυμάται.

Σε μια στάση για να δει
το φεγγάρι, συνέχεια σκέπτεται: το βιολέ
απόβραδο, τα χάρδια και τις υποσχέσεις.
Και τρέχει, τρέχει, ενώ οι άλλοι συναθλητές του
έχουν τερματίσει και σάρωσαν βραβεία
και ιαχές. Αυτός μόνος τον κύκλο
του χρόνου τρέχει. Χρόνος σε ευθεία
ή τεθλασμένη ή σπείρα. Δεν κοιτάζει
πίσω το ποίημα, γιατί τον ακολουθούν μύγες, ακρίδες
και μολυσμένος αέρας του πολιτισμού.

Περνώντας βλέπει δέντρα και ουρανό,
βλέπει πουλιά, χαμογελά και λέει
να δραπετεύσει, να πετάξει.
Αλλά δεν γίνεται, είναι προγραμματισμένος
γι' αυτόν το ρόλο. Το ρόλο του δρομέα
με το άγνωστο τέρμα.

Νύχτα και μέρα αναβοσβήνουν.
Τα μάτια του συνήθισαν σ' αυτό το
λυκόφως.

Από τη συλλογή «Ο αθλητής του τίποτα» (1997), Γιάννης Κοντός

Θέματα

Θέμα Α

A1. Να αποδώσετε συνοπτικά τους λόγους για τους οποίους ο αθλητισμός δεν συνδέεται
διαχρονικά με τον πολιτισμό, σύμφωνα με τον συντάκτη του κειμένου 1 (σε 60-70 λέξεις).

Μονάδες 15

Θέμα Β

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση τα Κείμενα 1 και 2, τις περιόδους που έπονται, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε περίοδο, τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος**:

Κείμενο 1

1. Ο αθλητισμός προήγαγε τον πολιτισμό μόνο στην αρχαιότητα.
2. Ο αρθρογράφος είναι πεπεισμένος ότι δεν μπορεί να αλλάξει η σχέση αθλητισμού-πολιτισμού.

Κείμενο 2

3. Πολλοί άνθρωποι που ασκούν πνευματικά επαγγέλματα, ασχολούνται με τον αθλητισμό ή τον χορό, προκειμένου να έχουν πνευματική διαύγεια.
4. Η πρόταξη της νίκης είναι το επιστέγασμα της πεμπτουσίας του αθλητισμού.
5. Η καταπόνηση του σώματος κατά τον αθλητισμό οδηγεί σε πνευματική νωθρότητα.

Μονάδες 10

B2. Να εξετάσετε κατά πόσο ο πρόλογος του κειμένου 1 επιτυγχάνει τη δομική και επικοινωνιακή λειτουργία του.

Μονάδες 8

B3. α) Ποια σκοπιμότητα εξυπηρετεί η χρήση του ασύνδετου σχήματος στην τέταρτη παράγραφο του δεύτερου κειμένου στην περίοδο «Τρέχουμε ...εν κινήσει»;

Μονάδες 4

β) Να ερμηνεύσετε τη χρήση των εισαγωγικών στα παρακάτω αποσπάσματα:

- «Εὖ ἀγωνίζεσθαι» (Κείμενο 1)
- «Ο αθλητισμός ωφελεί μέχρι να κοκκινίσουν τα μάγουλά σου. Από κει και πέρα είναι βλαβερός και καταστρέφει το μυαλό». (Κείμενο 1)
- «νοῦς ὑγιής ἐν σώματι ὑγιεῖ». (Κείμενο 2)
- «ξεσκουριάζει» (Κείμενο 2)

Μονάδες 4

B4. Να αντικαταστήσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις (Κείμενο 1) προκειμένου το ύφος να γίνει οικείο:

βαρύγδουπους χαρακτηρισμούς

οι υπεύθυνοι διοργανωτές στηλιτεύουν

εθνικιστική χρσιά

η χρήση των αναβολικών γίνεται κατά κόρον

Μονάδες 4

B5. Τα κείμενα 1 και 2 αναφέρονται στη σχέση αθλητισμού και πολιτισμού. Ποιο από τα δύο κείμενα σας πείθει περισσότερο; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας αναφέροντας τρία διαφορετικά μέσα πειθούς (μονάδες 4) και στη συνέχεια να προσδιορίσετε για το καθένα τη λειτουργία του (μονάδες 6).

Μονάδες 10

Θέμα Γ

Γ1.Ο ποιητής επισημαίνει ορισμένες δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο αθλητής στον αγώνα του για την πραγμάτωση του στόχου του. Να τις εντοπίσετε και να τις σχολιάσετε επισημαίνοντας τρεις τουλάχιστον κειμενικούς δείκτες (150 - 200 λέξεις).

Μονάδες 15

Θέμα Δ

Δ1. Σε ένα άρθρο που θα δημοσιευθεί στη σχολική σας εφημερίδα, με αφορμή την επικείμενη εβδομάδα αθλητισμού, να αναφέρετε τις προϋποθέσεις που πρέπει να εφαρμοστούν προκειμένου ο αθλητισμός να συνδεθεί με τον πολιτισμό. Παράλληλα, να προτείνετε δράσεις με τις οποίες το σχολείο μπορεί να συνδράμει προς αυτή την κατεύθυνση (350 -400 λέξεις).

Μονάδες 30

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΒΑΣΙΛΕΡΗ ΕΛΛΗ – ΜΑΥΡΑΚΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ – ΜΠΟΚΑ ΛΕΤΤΑ